II

(Nelegislatívne akty)

NARIADENIA

DELEGOVANÉ NARIADENIE KOMISIE (EÚ) 2020/550

z 12. februára 2020,

ktorým sa menia prílohy II a IV k nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 978/2012, pokiaľ ide o dočasné zrušenie opatrení uvedených v článku 1 ods. 2 nariadenia (EÚ) č. 978/2012 vo vzťahu k určitým výrobkom s pôvodom v Kambodžskom kráľovstve

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 978/2012 z 25. októbra 2012, ktorým sa uplatňuje systém všeobecných colných preferencií a zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 732/2008 ([1]), a najmä na jeho článok 19 ods. 10,

keďže:

1. **POSTUP**

(1) Kambodžské kráľovstvo (ďalej len „Kambodža“) využíva výhody colných preferencií poskytovaných podľa osobitného opatrenia pre najmenej rozvinuté krajiny – Všetko okrem zbraní – uvedeného v článku 1 ods. 2 písm. c) nariadenia (EÚ) č. 978/2012 (ďalej len „nariadenie o VSP“). Uvádza sa aj ako zvýhodnená krajina v rámci všeobecného opatrenia podľa článku 1 ods. 2 písm. a) nariadenia o VSP. V súlade s článkom 18 ods. 1 nariadenia o VSP osobitné opatrenie pre najmenej rozvinuté krajiny spočíva v pozastavení uplatňovania ciel podľa Spoločného colného sadzobníka na všetky výrobky uvedené v 1. až 97. kapitole kombinovanej nomenklatúry s pôvodom v Kambodži, okrem tých, ktoré sú uvedené v 93. kapitole, a to zbrane a strelivo.

(2) Podľa článku 19 ods. 1 písm. a) nariadenia o VSP sa zvýhodnené opatrenia uvedené v článku 1 ods. 2 nariadenia o VSP môžu dočasne zrušiť vo vzťahu ku všetkým alebo k určitým výrobkom s pôvodom v zvýhodnenej krajine v prípade závažného a systematického porušovania zásad stanovených v medzinárodných dohovoroch uvedených v časti A prílohy VIII k nariadeniu o VSP (ďalej len „základné ľudské a pracovné práva podľa dohovorov OSN/MOP“).

(3) Komisia prijala 11. februára 2019 vykonávacie rozhodnutie vrátane prílohy (ďalej len „oznámenie o začatí konania“) ([2]), v ktorom v súlade s článkom 19 ods. 3 nariadenia o VSP začala konanie o dočasnom zrušení colných preferencií Kambodže (ďalej len „konanie o dočasnom zrušení“). V ten istý deň Komisia informovala o uvedenom vykonávacom rozhodnutí Európsky parlament a Radu.

(4) Prvky, ktoré mala Komisia v tom čase k dispozícii, poukazovali na existenciu dostatočných dôvodov na začatie konania o dočasnom zrušení. Predovšetkým v odôvodnení (3) vykonávacieho rozhodnutia a v bode (5) oznámenia o začatí konania sa odkazuje na prvky, ktoré naznačujú existenciu závažného a systematického porušovania zásad stanovených v týchto štyroch dohovoroch OSN a MOP upravujúcich oblasť základných ľudských a pracovných práv zo strany Kambodže:

([1]) Ú. v. EÚ L 303, 31.10.2012, s. 1.
([2]) Ú. v. EÚ C 55, 12.2.2019, s. 11.

— Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach (1966) (ďalej len „ICCPR“),

— Dohovor o slobode združovania a ochrane práva odborovo sa organizovať, č. 87 (1948) (ďalej len „Dohovor MOP č. 87“),

— Dohovor o vykonávaní zásad práva organizovať sa a kolektívne vyjednávať (č. 98) (1949) (ďalej len „Dohovor MOP č. 98“) a

— Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (1966) (ďalej len „ICESCR“).

(5) V oznámení o začatí konania Komisia vyzvala Kambodžu a tretie strany, aby jej oznámili svoje stanoviská. Trinásť tretích strán sa zapojilo v lehote stanovenej v oznámení o začatí konania a predložilo Komisii písomné pripomienky.

(6) Po začatí konania o dočasnom zrušení Komisia monitorovala a hodnotila vykonávanie štyroch dohovorov uvedených v oznámení o začatí konania zo strany Kambodže. V súlade s článkom 19 ods. 4 písm. b) nariadenia o VSP sa obdobie monitorovania a hodnotenia skončilo 12. augusta 2019.

(7) Komisia si vyžiadala všetky potrebné informácie v súlade s článkom 19 ods. 6 nariadenia o VSP vrátane dostupných posúdení príslušných monitorovacích orgánov a stanovísk Kambodže. Komisia uskutočnila v júni 2019 monitorovaciu misiu do Kambodže.

(8) Počas obdobia monitorovania a hodnotenia Komisia poskytla Kambodži všetky možnosti, aby mohla spolupracovať a predkladať stanoviská a pripomienky a byť vypočutá. Komisia napríklad 24. júla 2019 vyzvala Kambodžu, aby písomne predložila svoje stanovisko k zisteniam, ktoré viedli k začatiu konania o dočasnom zrušení. Kambodža odpovedala Komisii 12. augusta 2019, pričom spochybnila dôvody rozhodnutia Komisie o začatí konania o dočasnom zrušení. Kambodža vo svojej odpovedi tiež zdôraznila niekoľko plánovaných alebo prijatých nápravných opatrení, a to najmä pred začatím konania o dočasnom zrušení.

(9) Komisia 12. novembra 2019 predložila Kambodži v súlade s článkom 19 ods. 7 nariadenia o VSP správu o svojich zisteniach a záveroch (ďalej len „správa“). Správa vychádzala zo súboru dôkazov zhromaždených Komisiou do 31. októbra 2019, pokiaľ ide o dodržiavanie zásad stanovených v štyroch základných dohovoroch OSN/MOP upravujúcich oblasť základných ľudských a pracovných práv vrátane dôkazov a informácií, ktoré predložila Kambodža a tretie strany konania.

(10) Kambodža predložila svoje pripomienky k správe 12. decembra 2019.

(11) Toto delegované nariadenie je založené na zisteniach a dôkazoch uvedených v správe, následných hodnoteniach a posúdeniach na základe odpovede Kambodže z 12. decembra 2019 a nových skutočnostiach a vývoji, ku ktorému došlo po 12. decembri 2019.

2. ZÁVÄŽNE A SYSTEMATICKÉ PORUŠOVANIE ZÁSAD STANOVENÝCH V MEDZINÁRODNOM PAKTE O OBČIANSKYCH A POLITICKÝCH PRÁVACH (ICCPR)

2.1. *Právo na politickú účasť (článok 25 ICCPR)*

(12) V článku 25 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach sa stanovuje, že každý občan má právo a možnosť bez akýchkoľvek rozdielov uvedených v článku 2 ICCPR a bez neodôvodnených obmedzení:

a) zúčastňovať sa na správe vecí verejných, priamo alebo prostredníctvom slobodne zvolených zástupcov;

b) voliť a byť volený v riadnych pravidelných voľbách, ktoré sa budú konať na základe všeobecného a rovného hlasovacieho práva, a to tajným hlasovaním zabezpečujúcim slobodu hlasovania;

c) vstúpiť za rovnakých podmienok do verejných služieb svojej krajiny.

2.1.1. *Zistenia*

(13) Kambodža prijala rad represívnych opatrení voči hlavnej opozičnej strane, Kambodžskej strane národnej záchrany (ďalej len „CNRP“), čo obmedzuje politickú účasť a volebné práva v krajine. Tieto opatrenia zahŕňali najmä zmeny zákona o politických stranách, zatknutie predsedu CNRP Kema Sokhu a súdom nariadené rozpustenie CNRP.

(14) Kambodžské národné zhromaždenie v marci a júli 2017 prijalo viacero zmien zákona o politických stranách, ktorými sa stanovilo, že je nezákonné, ak by sa niekto, kto bol odsúdený za spáchanie trestného činu, postavil na čelo politickej strany. Zmenený zákon o politických stranách takisto poskytol ministerstvu vnútra rozsiahlu diskrečnú právomoc na pozastavenie činnosti politických strán a na podávanie návrhov na rozpúšťanie strán na najvyššom súde. V októbri 2017 Národné zhromaždenie prijalo dodatočné pozmeňujúce návrhy k celému radu volebných zákonov, v ktorých sa stanovuje proces prerozdelenia mandátov, ktoré získala rozpustená strana.

(15) Predseda CNRP Kem Sokha bol 3. septembra 2017 zatknutý na základe obvinenia z vlastizrady a sprisahania s cieľom zvrhnúť kambodžskú vládu s pomocou zahraničnej mocnosti ([3]).

(16) Po viac ako roku vo vyšetrovacej väzbe bol Kem Sokha prepustený na základe obmedzenej kaucie 10. septembra 2018 a bol postavený pod súdny dohľad. Dňa 10. novembra 2019 bol Kem Sokha prepustený spod súdneho dohľadu. Napriek tomu má však ďalej zákaz vykonávať politickú činnosť, a to až do ukončenia jeho súdneho procesu ([4]).

(17) Kambodžský Najvyšší súd 16. novembra 2017 nariadil rozpustenie CNRP a zakázal 118 jej hlavným predstaviteľom politickú činnosť na päť rokov. Rozhodnutie Najvyššieho súdu sa zakladalo najmä na zmenených ustanoveniach článku 44 zákona o politických stranách, ktorý umožňuje Najvyššiemu súdu pozastaviť na päť rokov činnosť politickej strany, resp. ju rozpustiť, ak porušuje článok 6 ods. 2 a článok 7 zákona o politických stranách. Rozpustenie CNRP zo strany Najvyššieho súdu bolo čiastočne založené na rovnakých obvineniach, aké využil vyšetrujúci sudca v súvislosti s prebiehajúcim vecou proti Kem Sokhovi ([5]).

(18) Rozpustenie CNRP viedlo v júni 2017 takisto k odňatiu mandátov 5 007 poslancov miestnej samosprávy zvolených za CNRP. Poslanci Národného zhromaždenia za CNRP boli nahradení nezvolenými jednotlivcami. Pri následných nepriamych voľbách Senátu 25. februára 2018 získala vládnuca Kambodžská ľudová strana (ďalej len „CPP“) všetky kreslá po CNRP ([6]). V dôsledku rozpustenia CNRP prestala v Kambodži pred voľbami, ktoré sa konali 29. júla 2018, existovať akákoľvek dôveryhodná opozícia a CPP v nich získala všetkých 125 kresiel v Národnom zhromaždení, čím *de facto* vznikol štát s vládou jednej strany, bez akejkoľvek parlamentnej opozície.

2.1.2. ***Stanovisko Kambodže***

(19) Kambodža tvrdí, že zmenený zákon o politických stranách sa uplatňuje bez rozdielu na každú politickú stranu, obsahuje všetky základné požiadavky, ktoré by mala dodržiavať každá demokratická krajina, a je zameraný na predchádzanie zneužívaniu, ktoré nie je v súlade so základnými demokratickými zásadami.

(20) Kambodža odôvodňuje zatknutie Kema Sokhu článkom 443 trestného zákona, podľa ktorého je sprisahanie so zahraničnou mocnosťou trestným činom, a odvoláva sa na údajný dôkaz o sprisahaní pána Kema Sokhu s cieľom zvrhnutia vlády ([7]). Kambodža tvrdí, že vlastizrada pána Sokha ako predsedu CNRP implikovala aj túto stranu, čo viedlo k jej nútenému rozpusteniu.

(21) Kambodža navyše tvrdí, že rozhodnutie kambodžského najvyššieho súdu zo 16. novembra 2017, ktorým sa nariaďuje rozpustenie CNRP, bolo rozhodnutie suverénneho štátu a že výkon vnútroštátnych súdnych rozhodnutí je vnútornou záležitosťou suverénneho štátu dodržiavajúceho zásady právneho štátu.

([3]) Tieto obvinenia boli založené na videozázname z roku 2013, v ktorom Kem Sokha diskutoval o stratégii na získanie hlasov za pomoci zahraničných odborníkov. Pozri UA KHM 5/2017, 8. september 2017. Pozri tiež A/HRC/39/73/Add.1, 7. september 2018.

([4]) Kambodžský súd 9. decembra 2019 oznámil, že súdne konanie voči Kem Sokhovi sa začne 15. januára 2020.

([5]) A/HRC/39/73/Add.1, bod 20.

([6]) 58 zo 62 kresiel v senáte sa obsadzuje na základe nepriamych volieb členmi obecných rád. Ďalšie štyri kreslá v senáte sa obsadzujú nominantmi kráľa a Národného zhromaždenia.

([7]) Kambodža tvrdí, že konanie Kema Sokhu bolo preukázané vo videonahrávke, v ktorej údajne pripustil, že koná na pokyn zahraničnej mocnosti a že stanovil konečný cieľ, a to zmenu vedúceho predstaviteľa vlády.

(22) Pokiaľ ide o voľby z 29. júla 2018, Kambodža zdôrazňuje, že registrácia 20 politických strán a účasť 6 956 900 voličov je jasným dôkazom toho, že zmeny zákona o politických stranách a následné prerozdelenie kresiel nezbavili Kambodžanov ich práva zúčastňovať sa na politickom dianí. Výrok o porušení článku 25 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach nie je preto odôvodnený.

2.1.3. ***Posúdenie***

Zmeny zákona o politických stranách

(23) Pozmeňujúce návrhy z roku 2017 týkajúce sa zákona o politických stranách obsahujú ustanovenia umožňujúce rozsiahlu diskrečnú právomoc, pokiaľ ide o rozpúšťanie politických strán a zákaz politickej činnosti vedúcich predstaviteľov strán bez časového obmedzenia a bez riadneho procesu ([8]).

(24) Podľa článku 38 zákona o politických stranách má ministerstvo vnútra rozsiahle rozhodovacie právomoci v súvislosti s politickými stranami a *de facto* koná ako ich správca. Môže napríklad rozhodnúť o pozastavení činnosti politických strán a podávať návrhy na ich rozpustenie na najvyššom súde. Keďže v článku 38 zákona o politických stranách sa nestanovujú jasné a transparentné kritériá pre takéto návrhy, ministerstvo vnútra disponuje rozsiahlou diskrečnou právomocou pri navrhovaní rozpustenia strany.

(25) Podľa Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva („OHCHR“) v Kambodži je určenie ministerstva vnútra ako správcu politických strán „v rozpore s medzinárodnými normami, ktoré stanovujú požiadavku regulačných orgánov, ktoré sú nezávislé od výkonných orgánov, s cieľom zabezpečiť rovnaké politické podmienky.“ ([9]) Ďalej treba uviesť, že tak, ako skonštatovala osobitná spravodajkyňa OSN, zmena zákona o politických stranách a následné prerozdelenie kresiel zbavili „milióny Kambodžanov ich práva na politickú účasť. V prípade tých, ktorí hlasovali za CNRP vo volebných obvodoch, v ktorých CNRP zvíťazila, kandidáti, za ktorých títo občania hlasovali vo voľbách do Národného zhromaždenia v roku 2013 a v komunálnych voľbách v roku 2017, boli nahradení rôznymi ľuďmi zastupujúcimi rôzne politické strany, čo malo zase vplyv na voľbu senátorov. To predstavuje zjavné porušenie práva Kambodžanov zúčastňovať sa na politickom dianí, ktoré predpokladá právo byť zastupovaný prostredníctvom vybraných zástupcov“ ([10]).

(26) V januári 2019 Kambodža zmenila článok 45 zákona o politických stranách tým, že zaviedla pre fyzické osoby so zákazom politickej činnosti možnosť obnovenia ich politických práv kráľom, a to na žiadosť predsedu vlády. Tento pozmeňujúci návrh však neumožňuje úplné obnovenie politických práv takýchto jednotlivcov so zákazom politickej činnosti, keďže nemôžu účinne pokračovať vo svojej politickej činnosti, kým je CNRP ako celok naďalej rozpustená. Okrem toho právo rozhodnúť o obnovení ich politických práv nemá nezávislý orgán, ale ich politickí oponenti. Zmena článku 45 zákona o politických stranách neobsahuje žiadne riešenie, pokiaľ ide o odňatie mandátu 5 007 zvolených členov CNRP v komunálnych voľbách ([11]).

(27) Vzhľadom na uvedené skutočnosti Komisia konštatuje, že zákon o politických stranách v znení z roku 2017 obsahuje ustanovenia predstavujúce porušenie zásad stanovených v článku 25 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

Rozpustenie CNRP a zatknutie Kema Sokhu

(28) Kambodža tvrdí, že dôvodom rozpustenia CNRP bolo, že jej vodca Kem Sokha spáchal trestný čin sprisahania so zahraničnou mocnosťou. Komisia však poznamenáva, že CNRP bola rozpustená ešte pred tým, ako sa proces s Kemom Sokhom začal. Je potrebné poznamenať, že osobitná spravodajkyňa OSN vyjadrila vážne obavy, pokiaľ ide o dôkazový základ pre rozhodnutie najvyššieho súdu o rozpustení CNRP ([12]) a o závažnosť obvinenia na základe týchto dôkazov ([13]).

([8]) Pozri dokument s názvom *Joint UNCT Cambodia Report in the context of Cambodia's third UPR cycle (spoločná správa teamu OSN zameraného na Kambodžu v rámci 3. cyklu všeobecného pravidelného preskúmania Kambodže)*, bod 11.

([9]) OHCHR, dokument s názvom A human rights analysis of the amended law on political parties (Analýza zmeneného zákona o politických stranách z pohľadu ľudských práv), 28. marec 2017.

([10]) Rada pre ľudské práva, správa osobitnej spravodajkyne o situácii v oblasti ľudských práv v Kambodži, A/HRC/39/73, bod 76 (2018).

([11]) A/HRC/42/60, bod 7.

([12]) A/HRC/39/73/Add.1, bod 20.

([13]) UA KHM 5/2017, 8. september 2017.

(29) Podľa pracovnej skupiny OSN pre svojvoľné zadržiavanie („UNWGAD“) bolo pozbavenie slobody Kem Sokhu politicky motivované ([14]) a bolo dôsledkom výkonu jeho práv na slobodu presvedčenia a prejavu, ako aj práva zúčastňovať sa na vláde svojej krajiny a na správe vecí verejných. Bolo teda v rozpore najmä s článkami 19 a 25 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach ([15]). Rovnako aj osobitná spravodajkyňa OSN vyjadrila obavu, že zatknutie Kema Sokhu bolo politicky motivované pred naplánovanými všeobecnými voľbami v roku 2018 ([16]).

(30) Rozpustenie CNRP malo za následok obmedzenie práva zúčastňovať sa na správe vecí verejných 118 členov tejto strany, 55 členov CNRP zvolených do Národného zhromaždenia a 5 007 zvolených komunálnych poslancov, ktorí boli odvolaní z funkcie. Ako uviedla osobitná spravodajkyňa OSN, rozpustenie CNPR a zákaz politickej činnosti jej členov spochybňujú legitímnosť všeobecných volieb z 29. júla 2018 ([17]).

(31) Monitorovacie orgány OSN jednomyseľne vyjadrili obavy v súvislosti s touto situáciou, pričom konštatovali, že prerozdelenie mandátov CNRP iným stranám, najmä na komunálnej úrovni, zbavuje Kambodžanov ich práva na politickú účasť ([18]). V správe osobitnej spravodajkyne OSN z roku 2018 sa takisto dospelo k záveru, že zhoršenie stavu dodržiavania politických práv v Kambodži vrátane zmien ústavy s cieľom zaviesť ustanovenia o urážke majestátu (*lèse-majesté*) predstavuje vážny vývoj zameraný na potláčanie nesúhlasných hlasov a obmedzenie základných slobôd ([19]).

(32) Od začatia konania o dočasnom zrušení vo februári 2019 sa v oblasti politických práv v Kambodži dosiahol len malý pokrok. Politickej situácii v Kambodži naďalej dominuje potláčanie politických práv. CNRP je naďalej zakázaná, politické práva podporovateľov a členov CNRP sú naďalej popierané a CPP upevnila svoje neprimerane dominantné postavenie v rámci štátnych inštitúcií ([20]). Funkcie starostov a komunálnych poslancov za CNRP boli takmer úplne prenesené na nezvolených členov CPP ([21]). Hoci opozičný líder Kem Sokha bol 10. novembra 2019 prepustený spod súdneho dohľadu, jeho prípad nebol uzavretý a stále čelí obvineniam z trestnej činnosti. Okrem toho sa mu zakazuje vykonávať akúkoľvek politickú činnosť.

2.1.4. *Závery k článku 25 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach*

(33) Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti Komisia konštatuje, že opatrenia, ktoré Kambodža prijala od roku 2017, najmä zmeny zákona o politických stranách, rozpustenie CNRP a následné prerozdelenie kresiel CNRP v Národnom zhromaždení a v komunálnych zastupiteľstvách, majú výrazný negatívny vplyv na demokraciu, politickú účasť a pluralitu v Kambodži. Tieto opatrenia poukazujú na politicky motivovaný systém pozostávajúci z legislatívnych, súdnych a správnych opatrení, ktorých cieľom bolo obmedziť politickú účasť a volebné práva, najmä pred všeobecnými voľbami v júli 2018. Týmito opatreniami sa zabraňuje úplnému uplatňovaniu politických práv Kambodžanov vrátane práva zúčastňovať sa na správe vecí verejných, voliť a byť volený v riadnych pravidelných voľbách a mať za všeobecných podmienok rovnosti prístup k verejnej službe vo svojej krajine, ako sa stanovuje v článku 25 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

(34) Komisia dospela k záveru, že charakter porušovaných práv, trvanie, rozsah a vplyv zistených porušení preukazujú existenciu závažného a systematického porušovania zásad stanovených v článku 25 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach zo strany Kambodže v zmysle článku 19 ods. 1 písm. a) nariadenia o VSP.

2.2. *Právo na slobodu prejavu (článok 19 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach)*

(35) V článku 19 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach sa stanovuje, že:

([14]) Rada OSN pre ľudské práva, stanoviská prijaté pracovnou skupinou pre svojvoľné zadržiavanie na jej osemdesiatom prvom zasadnutí 17. – 26. apríla 2018, A/HRC/WGAD/2018/9, bod 57.
([15]) A/HRC/WGAD/2018/9, body 47 a 61.
([16]) UA KHM 5/2017, 8. septembra 2018.
([17]) A/HRC/39/73/Add.1, 15. august 2018, bod 87.
([18]) Tamže, body 23 a 87.
([19]) A/HRC/39/73, bod 89.
([20]) Pozri tiež A/HRC/42/60, 27. august 2019, bod 71.
([21]) Tamže, bod 5.

„1. Každý má právo zastávať svoj názor bez prekážky.

2. Každý má právo na slobodu prejavu; toto právo zahŕňa slobodu vyhľadávať, prijímať a rozširovať informácie a myšlienky každého druhu, bez ohľadu na hranice, či už ústne, písomne alebo tlačou, prostredníctvom umenia alebo akýmikoľvek inými prostriedkami vlastnej voľby.

3. Užívanie práv uvedených v odseku 2 tohto článku nesie so sebou osobitné povinnosti a zodpovednosť. Môže preto podliehať určitým obmedzeniam, tieto obmedzenia však budú len také, aké stanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné:

a) na rešpektovanie práv alebo povesti iných;

b) na ochranu národnej bezpečnosti alebo verejného poriadku alebo verejného zdravia alebo morálky."

(36) Výbor pre ľudské práva vo svojej všeobecnej pripomienke č. 34 k Medzinárodnému paktu o občianskych a politických právach rozhodol, že sloboda presvedčenia a prejavu sú úzko prepojenými právami, sú nevyhnutné pre každú spoločnosť a predstavujú základ demokratickej a slobodnej spoločnosti ([22]). Tieto slobody takisto zahŕňajú existenciu slobodnej tlače a to, že ostatné médiá sa môžu vyjadrovať k verejným otázkam bez cenzúry alebo obmedzovania a na účely informovania verejnosti.

2.2.1. ***Zistenia***

(37) Kambodžské zákony obsahujú niekoľko ustanovení, ktoré sú v rozpore s povinnosťami Kambodže podľa článku 19 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, a to najmä v dôsledku všeobecne a nejasne formulovaných ustanovení, ktoré kambodžským orgánom umožňujú uplatňovať pri vykonávaní týchto zákonov a iných právnych predpisov rozsiahlu diskrečnú právomoc a vznášať obvinenia za trestné činy súvisiace s výkonom slobody prejavu. Tieto zákony zahŕňajú: novelu kambodžskej ústavy z roku 2018, ustanovenie o urážke majestátu v trestnom zákone, zákon o tlači, zákon o voľbách, zákon o telekomunikáciách, zákon o združeniach a mimovládnych organizáciách, zákon o politických stranách, zákon o odborových zväzoch a Prakas č. 170 o publikačnej kontrole spracovania na webových sídlach a sociálnych médiách prostredníctvom internetu v Kambodžskom kráľovstve.

(38) Okrem toho Komisia berie na vedomie situáciu novinárov, ktorí čelia zatýkaniu, zadržiavaniu, obvineniam a odsúdeniu, ukončenie činnosti denníka Cambodia Daily v nadväznosti na daňový audit, zatvorenie miestnych prevádzok rozhlasových staníc Radio Free Asia a Voice of America, ako aj prerušenie ďalších rádiových frekvencií. Došlo k obvineniu alebo zadržaniu novinárov bez akéhokoľvek zjavného dôvodu než toho, že sa mali údajne protivládne vyjadrovať, resp. angažovať v oblasti presadzovania dodržiavania práv.

(39) Túto situáciu konštatovalo aj viacero medzinárodných monitorovacích orgánov. Osobitná spravodajkyňa OSN vo svojom vyhlásení o ukončení misie z 5. mája 2019 zameranom na situáciu v oblasti ľudských práv v Kambodži vyzvala Kambodžu, aby „*poskytla viac priestoru slobodnej tlači, vrátane priestoru na prácu nezávislých novinárov*". V správe pracovnej skupiny OSN pre všeobecné pravidelné preskúmanie (UPR) z roku 2019 sa Kambodža vyzýva, aby: okamžite prepustila každú osobu zaistenú za pokojný výkon slobody prejavu a slobody zhromažďovania, aby chránila novinárov, obhajcov ľudských práv, členov politickej opozície a členov odborov pred obťažovaním, svojvoľným zatýkaním a fyzickými útokmi, a napokon aby zaručila slobodný občiansky priestor, online aj offline, na účely slobodného prejavu bez strachu z trestného stíhania podľa trestného zákona a zákona o telekomunikáciách ([23]). Kambodža akceptovala väčšinu týchto odporúčaní 18. apríla 2019.

(40) Nárast počtu súdnych konaní proti bývalým členom CNRP v roku 2019 ilustruje vážne a systematické využívanie a zneužívanie zákonov na účely sledovania, zastrašovania a obťažovania jednotlivcov za to, že využívali svoje základne slobody, najmä práva netrpieť ujmu za svoje presvedčenie a právo na slobodu prejavu. Kambodžskí občania vyjadrujúci nesúhlasný postoj sú umlčiavaní a oberaní o právo na slobodu prejavu, a to čoraz častejšie aj na sociálnych médiách a online platformách. Sú ohrozovaní, zastrašovaní alebo čelia trestnoprávnym obvineniam za akýkoľvek prejav nesúhlasu, a to aj na základe ustanovenia o urážke majestátu, ktoré bolo zavedené do trestného zákona pred rokom ([24]).

([22]) Výbor OSN pre ľudské práva (HRC), *General Comment No. 34, Article 19, Freedoms of opinion and expression (Všeobecná poznámka č. 34, článok 19, Slobody presvedčenia a prejavu)*, CCPR/C/GC/34, 11 (12. september 2011).

([23]) Rada OSN pre ľudské práva, *Správa pracovnej skupiny o všeobecnom pravidelnom preskúmaní: Kambodža*, A/HRC/41/17, s. 11 a nasledujúce, okrem iného odporúčania 110.12, 110.27, 110.29, 110.81, 110.83, 110.85, 110.87, 110.91, 110.93, 110.94, 110.96, 110.98 a 110.99 (5. apríl 2019).

([24]) V tejto súvislosti pozri vyhlásenie osobitnej spravodajkyne OSN z 8. novembra 2019.

2.2.2. ***Stanovisko Kambodže***

(41) Kambodža zastáva názor, že uvedené opatrenia voči novinárom a médiám sú odôvodnené uplatňovaním jej vnútroštátnych zákonov a iných právnych predpisov v oblasti daní a vysielacích licencií. Kambodža zdôrazňuje, že v súčasnosti je v Kambodži zaregistrovaných a pôsobí veľký počet mediálnych organizácií. Kambodža takisto poznamenáva, že niekoľkým rozhlasovým staniciam povolila obnovenie prevádzky a udelila súhlas rozhlasovým vysielateľom na poskytovanie vysielacieho času.

(42) Okrem toho Kambodža odkazuje na najnovší legislatívny vývoj vrátane zriadenia komisie na posúdenie možných zmien tlačového zákona a na prebiehajúcu prácu na medzirezortnej úrovni v súvislosti s návrhom zákona o prístupe k informáciám.

2.2.3. ***Posúdenie***

(43) Využívanie zákonov na obmedzovanie slobody prejavu vyvoláva vážne znepokojenie. Experti OSN vrátane osobitného spravodajcu OSN pre podporu a ochranu práva na slobodu presvedčenia a prejavu vyjadrili 19. júna 2019 obavy v súvislosti s využívaním trestného práva na potláčanie slobody prejavu, a to offline aj online, a pripomenuli Kambodži, že právo na slobodu prejavu je jedným zo základných kameňov demokratickej a spravodlivej spoločnosti a že obmedzenia slobody prejavu musia byť obmedzené a prísne vymedzené. Súdne konania iniciované kambodžskými orgánmi proti jednotlivcom, ktorí sa dopustili len toho, že vyjadrili podporu politickým predstaviteľom, nie sú podľa článku 19 ods. 3 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach dovolené, a preto predstavujú neodôvodnené obmedzenia. Postoj Kambodže, najmä jej opis mediálneho prostredia v krajine, je v ostrom kontraste so 143. miestom, ktoré Kambodža zaujíma v svetovom rebríčku slobody tlače. Osobitná spravodajkyňa OSN pre situáciu v oblasti ľudských práv v Kambodži 8. novembra 2019 pripomenula Kambodži, že zatknutia z dôvodu, že si niekto uplatnil slobodu presvedčenia a prejavu v rámci politickej diskusie a pripomienok k veciam verejným, nie sú povolené.

(44) V súlade s množstvom dostupných správ občianskej spoločnosti a medzinárodných orgánov pre ľudské práva Komisia takisto konštatuje, že Kambodža obmedzila právo na slobodu prejavu prostredníctvom právnych predpisov a súdnych a správnych opatrení, najmä voči novinárom, tlači a iným médiám, mimovládnym organizáciám a jednotlivcom vrátane obhajcov ľudských práv. Kambodža nepodnikla žiadne skutočné kroky na nápravu týchto nedostatkov a v oblasti nezávislosti médií a slobody prejavu novinárov ani neprijala žiadne opatrenia na účinné vykonanie odporúčaní v rámci všeobecného pravidelného preskúmania, a to aj napriek tomu, že tieto odporúčania akceptovala ([25]).

(45) To, že sa Kambodža zaviazala preskúmať a/alebo zmeniť viaceré svoje právne predpisy, a to aj pri príležitosti všeobecného pravidelného preskúmania v roku 2019, ani to, že od začatia konania o dočasnom zrušení podnikla niekoľko administratívnych krokov smerujúcich k takémuto preskúmaniu a/alebo pozmeňujúcim návrhom, doteraz neprinieslo žiadny hmatateľný pokrok, pokiaľ ide o zosúladenie kambodžských právnych predpisov s jej medzinárodnými záväzkami v oblasti ľudských práv, najmä s článkom 19 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

(46) Komisia pripomína, že hoci právo na slobodu prejavu môže podliehať určitým obmedzeniam, takéto obmedzenia musia spĺňať podmienky stanovené v článku 19 ods. 3 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach vrátane podmienky, že akékoľvek obmedzenie musí byť v demokratickej spoločnosti nevyhnutné a zároveň primerané. Komisia však konštatuje, že Kambodža dostatočne nepreukázala, že obmedzenia práva na slobodu prejavu stanovené v jej právnom rámci a jeho vykonávania spĺňajú podmienky stanovené v článku 19 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

2.2.4. ***Závery k článku 19 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach***

(47) Vzhľadom na charakter porušovaných práv, trvanie, rozsah a vplyv porušení Komisia konštatuje, že to, ako Kambodža využíva svoje právne predpisy a svoje súdne a správne opatrenia na obmedzovanie práva na slobodu prejavu, ako aj to, že Kambodža neprijíma opatrenia potrebné na zabezpečenie slobodného občianskeho priestoru, predstavuje závažné a systematické porušovanie zásad stanovených v článku 19 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach v zmysle článku 19 ods. 1 písm. a) nariadenia o VSP.

([25]) A/HRC/41/17/Add. 1.

2.3. ***Právo na slobodu združovania a pokojného zhromažďovania (články 21 a 22 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach)***

(48) V článku 21 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach sa stanovuje, že sa uznáva právo na pokojné zhromažďovanie. Na výkon tohto práva sa nemôžu zaviesť žiadne obmedzenia okrem tých, ktoré sa stanovujú v súlade so zákonom a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, verejného poriadku (*ordre public*), ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

(49) V článku 22 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach sa stanovuje, že:

„1. Každý má právo na slobodu združovania sa s inými, vrátane práva zakladať na ochranu svojich záujmov odbory a vstupovať do nich.

2. Na výkon tohto práva sa nemôžu zaviesť žiadne obmedzenia okrem tých, ktoré sa stanovujú zákonom a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, verejného poriadku (*ordre public*), ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných. Tento článok nebráni tomu, aby boli zavedené zákonné obmedzenia pri výkone tohto práva v prípade príslušníkov ozbrojených síl a polície.

3. Žiadne ustanovenie tohto článku neoprávňuje štáty, ktoré sú zmluvnými stranami Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce z roku 1948 o slobode združovania a ochrane práva organizovať sa, aby prijali zákonné opatrenia, ktorými by boli dotknuté záruky ustanovené v uvedenom dohovore, alebo aby uplatňovali právo spôsobom, ktorým by boli tieto záruky dotknuté."

2.3.1. ***Zistenia***

(50) Kambodža zaviedla zákon o mimovládnych organizáciách (ďalej len „zákon o MVO"), v ktorom sa stanovuje niekoľko obmedzení týkajúcich sa registrácie združení a ich činnosti, ako aj rozsiahle oznamovacie povinnosti. Konkrétnejšie, článok 8 zákona o MVO obsahuje rozsiahle dôvody na obmedzenie registrácie organizácií občianskej spoločnosti. Článok 9 zákona o MVO od týchto organizácií na to, aby mohli vykonávať akúkoľvek činnosť, vyžaduje, aby sa zaregistrovali. V článku 25 zákona o MVO v spojení s jeho článkom 30 sa ukladajú požiadavky na podávanie správ, z ktorých niektoré nie sú jasné, pričom sa týmto organizáciám ukladajú obmedzenia, ktoré idú nad rámec obmedzení povolených článkom 22 ods. 2 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach. Okrem toho požiadavka neutrality ([26]) stanovená v článku 24 zákona o MVO nie je definovaná a nie je jasné ani jej uplatňovanie. Zákon o MVO napokon umožňuje pozastaviť činnosť organizácie občianskej spoločnosti, resp. ju vyradiť zo zoznamu, ak nedodržiava svoj vlastný štatút, a to aj vtedy, keď takéto zlyhanie nepredstavuje trestný čin v zmysle kambodžských právnych predpisov.

(51) Okrem toho, že právny rámec podľa zákona o MVO je nejasný, Kambodža prijala niekoľko opatrení s cieľom potlačiť uplatňovanie slobody združovania. Najmä zatknutia a zadržiavanie kľúčových predstaviteľov občianskej spoločnosti, aktivistov presadzujúcich dodržiavanie práv k pôde a environmentálnych aktivistov, viedli k tomu, že aj napriek podmienečným odkladom výkonu trestu alebo kráľovskej milosti sa priestor pre občiansku spoločnosť zmenšoval ([27]). Bez ohľadu na skutočnosť, že v novembri 2018 bola zrušená povinnosť oznamovať podujatia občianskej spoločnosti tri dni vopred, Komisia dostala od organizácií občianskej spoločnosti informácie, a to aj počas misie v Kambodži v júni 2019, že ďalej pokračuje rušivé monitorovanie a obťažovanie zo strany miestnej polície, armády a súdnictva. Niektoré organizácie občianskej spoločnosti informovali o monitorovaní svojich rodinných príslušníkov vládou.

(52) Túto situáciu potvrdzujú závery a odporúčania obsiahnuté v správe z júla 2019 o úlohe a výsledkoch Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva (OHCHR) v Kambodži ([28]), v ktorej tento úrad potvrdzuje správy o podrobnom monitorovaní činností organizácií občianskej spoločnosti zo strany polície a vyzýva Kambodžu, aby pre fungovanie organizácií občianskej spoločnosti vytvorila širší priestor. Obavy sú vyjadrené aj v správe o všeobecnom pravidelnom preskúmaní z roku 2019. Kambodža akceptovala odporúčania obsiahnuté v správe o všeobecnom pravidelnom preskúmaní, kde sa táto krajina vyzýva, aby upustila od akýchkoľvek foriem obťažovania, zastrašovania, použitia sily a svojvoľného zasahovania do práv na slobodu združovania a pokojného zhromažďovania ([29]).

([26]) V článku 24 zákona o MVO sa stanovuje, že organizácie občianskej spoločnosti zachovávajú svoju neutralitu voči politickým stranám v Kambodžskom kráľovstve.

([27]) A/HRC/39/73/Add.1, strana 9.

([28]) Úrad vysokého komisára OSN pre ľudské práva (OHCHR), 31. júl 2019 – Výročná správa OHCHR o svojej činnosti v Kambodži.

([29]) Rada OSN pre ľudské práva, *Report of the Working Group on the Universal Periodic Review: Cambodia (Správa pracovnej skupiny o všeobecnom pravidelnom preskúmaní: Kambodža)*, A/HRC/41/17, pridané akronymy. V rámci všeobecného pravidelného preskúmania zazneli najmä tieto odporúčania: zmeniť zákon o MVO s cieľom zosúladiť ho so záväzkami štátu vyplývajúcimi z Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ICCPR) a vytvoriť bezpečné a priaznivé prostredie pre občiansku spoločnosť a odbory. (obsiahnuté okrem iného v odporúčaniach 110.12, 110.25 a 110.102), chrániť MVO a zabezpečiť, aby sa správne ustanovenia zákona o MVO nepoužívali na zrušenie MVO, na pozastavenie ich činnosti, alebo na ich iné negatívne ovplyvňovanie (odporúčanie 110.28), prijať všetky opatrenia na ochranu a podporu novinárov, obhajcov ľudských práv, členov odborových zväzov, aktivistov presadzujúcich dodržiavanie práv k pôde a environmentálnych aktivistov (odporúčanie 110.85) a prijať opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby právo na slobodu zhromažďovania a združovania nebolo obmedzované svojvoľnými obmedzeniami a/alebo nadmerným použitím sily (odporúčanie 110.107).

2.3.2. ***Stanovisko Kambodže***

(53) Kambodža odôvodňuje svoje konanie tým, že miestne orgány musia zaistiť bezpečnosť a verejný poriadok a že predmetné organizácie občianskej spoločnosti prekračujú rámec svojich kompetencií (*ultra vires*) alebo podávajú správy, ktoré porušujú zákon.

(54) Kambodža potvrdzuje svoj záväzok preskúmať zákon o MVO a uvádza, že prebiehajú konzultácie s organizáciami občianskej spoločnosti a že v každej demokratickej krajine si takýto proces vyžaduje čas.

(55) Kambodža dodáva, že prípravné práce na návrhu zákona o prístupe k informáciám prebiehajú v plnej spolupráci s organizáciami OSN, ako je Úrad vysokého komisára OSN pre ľudské práva (OHCHR) a úrad Unesco v Phnom Pénhu. Kambodža navyše predĺžila organizáciám občianskej spoločnosti lehoty na daňovú registráciu a plnenie daňových povinností.

2.3.3. ***Posúdenie***

(56) Znepokojenie, ktoré vyvolal zákon o MVO a jeho dôsledky na možnosť organizácií občianskej spoločnosti a jednotlivcov konať v oblasti obrany ľudských práv a na presadzovanie transparentnosti a zodpovednosti, vyjadrili už v roku 2015 Úrad vysokého komisára OSN pre ľudské práva (OHCHR) a v auguste 2017 hovorca vysokej komisárky OSN pre ľudské práva (OHCHR). Na nedostatky zákona o MVO upozornila Komisia aj Európska služba pre vonkajšiu činnosť (ESVČ), a to aj počas monitorovacej misie v roku 2018, a medzinárodné spoločenstvo, napr. v rámci správy o všeobecnom pravidelnom preskúmaní z roku 2019, a takisto aj generálny tajomník OSN a osobitná spravodajkyňa OSN.

(57) Napriek tomu, že Kambodža podnikla určité pozitívne kroky, napr. že začala proces preskúmania zákona o MVO, nadviazala dialóg s organizáciami občianskej spoločnosti a zrušila požiadavku na povinné oznamovanie podujatí občianskej spoločnosti tri dni vopred, sa Komisia na základe svojich zistení domnieva, že tieto kroky sú na prekonanie existujúcich nedostatkov nedostatočné. Predovšetkým treba uviesť, že právny rámec Kambodže zostáva nezmenený a nedochádza ku žiadnemu konkrétnemu vykonávaniu politík a napĺňaniu vyhlásení týkajúcich sa podpory a ochrany priestoru občianskej spoločnosti. Okrem toho sa ďalej objavujú správy o monitorovaní, sledovaní, obťažovaní, zatýkaní a zadržiavaní zástupcov a aktivistov občianskej spoločnosti ([30]).

(58) Kambodža vydala 3. decembra 2018 vyhlásenie, v ktorom sa zaviazala podporovať skutočné partnerstvo s organizáciami občianskej spoločnosti. Generálny tajomník OSN však v júli 2019 naďalej naliehal na Kambodžu, aby posilnila záruky v súvislosti s neobmedzovaním pôsobenia organizácií občianskej spoločnosti a aby konsolidovala a rozšírila priestor pre fungovanie týchto organizácií. Generálny tajomník OSN tiež v tejto súvislosti zdôraznil význam preskúmania zákona o MVO ([31]).

(59) Na základe medzinárodného práva v oblasti ľudských práv a judikatúry Výboru pre ľudské práva Komisia konštatuje, že pokiaľ ide o zákon o MVO, jeho články 8 a 25 spolu s článkom 30 sú v rozpore s článkom 22 ods. 2 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach. Články 9, 20 a 24 zákona o MVO tiež porušujú článok 22 ods. 2 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, a to z dôvodu vážnych obáv týkajúcich sa ich uplatňovania ([32]).

(60) Komisia konkrétne konštatuje, že dôvody na obmedzenie registrácie združení podľa článku 8 zákona o MVO presahujú rámec toho, čo je povolené podľa článku 22 ods. 2 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach. Komisia tiež konštatuje, že článok 25 zákona o MVO v spojení s jeho článkom 30 ukladá organizáciám občianskej spoločnosti povinnosť podávať správy, ktorá ide nad rámec požiadaviek stanovených v článku 22 ods. 2 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach. Nejasné znenie a nejasné uplatňovanie požiadavky neutrality stanovenej v článku 24 zákona o MVO navyše nespĺňa požiadavky článku 22 ods. 2 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

([30]) V tejto súvislosti pozri vyhlásenie osobitnej spravodajkyne OSN z 8. novembra 2019, v ktorom vyzýva vládu, aby dodržiavala práva na slobodu presvedčenia, prejavu a zhromažďovania. Pozri aj spoločný list organizácií občianskej spoločnosti adresovaný premiérovi kambodžskej vlády z 8. decembra 2019, v ktorom vyjadrujú znepokojenie nad represiami, ktoré vedú k umlčiavaniu nezávislých a kritických názorov, ako aj k súčasnej atmosfére, v ktorej pôsobia obhajcovia pracovných práv, predáci odborových zväzov a aktivisti občianskej spoločnosti.

([31]) A/HRC/42/31 z 31. júla 2019.

([32]) Analýza zákona o MVO so zreteľom na normy v oblasti ľudských práv je dostupná na webovom sídle kambodžskej kancelárie Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva od roku 2015. Pozri napríklad závery Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva na stranách 17 a 18, v ktorých sa uvádza, že článok 24 porušuje slobodu prejavu a iné ľudské práva a že článok 25 v spojení s článkom 30 obmedzuje právo na slobodu združovania nad rámec toho, čo je povolené podľa článku 22 ods. 2 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

2.3.4. ***Závery k článkom 21 a 22 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach***

(61) Vzhľadom na charakter porušovaných práv, trvanie, rozsah a vplyv porušení Komisia konštatuje, že to, ako Kambodža využíva svoje právne predpisy a svoje súdne a správne opatrenia na obmedzovanie slobody združovania a pokojného zhromažďovania, ako aj to, že Kambodža neprijíma účinné opatrenia na zabezpečenie slobodného občianskeho priestoru, predstavuje závažné a systematické porušovanie zásad stanovených v článkoch 21 a 22 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach v zmysle článku 19 ods. 1 písm. a) nariadenia o VSP.

(62) Komisia pripomína, že hoci právo na slobodu združovania a pokojného zhromažďovania môže podliehať určitým obmedzeniam, takéto obmedzenia musia spĺňať podmienky stanovené v článku 22 ods. 2 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach vrátane podmienky, že akékoľvek obmedzenie musí byť v demokratickej spoločnosti nevyhnutné a zároveň primerané. Komisia však konštatuje, že Kambodža dostatočne nepreukázala, že obmedzenia slobody združovania a pokojného zhromažďovania stanovené v jej právnych predpisoch alebo Kambodžou uplatňované spĺňajú podmienky stanovené v článku 22 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach ([33]).

3. ZOSTÁVAJÚCE OTÁZKY V RÁMCI DOHOVOROV MOP č. 87 A č. 98, AKO AJ MEDZINÁRODNÉHO PAKTU O HOSPODÁRSKYCH, SOCIÁLNYCH A KULTÚRNYCH PRÁVACH (ICESCR)

3.1. ***Pracovné práva – sloboda združovania, právo organizovať sa a kolektívne vyjednávanie [články 2, 3, 4 a 7 dohovoru MOP č. 87, články 1 a 3 dohovoru MOP č. 98, články 19, 21 a 22 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ICCPR) a články 7 a 8 ICESCR]***

(63) Komisia berie na vedomie informácie a aktualizované informácie, ktoré Kambodža poskytla, pokiaľ ide o otázky týkajúce sa pracovných práv uvedené v oznámení o začatí konania.

(64) Komisia poznamenáva, že z opatrení, ktoré Kambodža prijala od začatia konania o dočasnom zrušení vo februári 2019, vyplýva, že došlo k určitým zlepšeniam, pokiaľ ide o otázky týkajúce sa pracovných práv. Vážne nedostatky a porušenia sa však naďalej vyskytujú v dvoch otázkach, a to v uzavretí občianskoprávnych a trestných konaní voči predákom odborových zväzov a vo vyšetrovaní vrážd predákov odborových zväzov, ako to odporučila MOP.

(65) Komisia dospela k záveru, že bez ohľadu na značný pokrok pri riešení početných trestných, občianskoprávnych a nevyriešených prípadov pracovných sporov týkajúcich sa vedúcich predstaviteľov odborových zväzov, aktivistov a pracovníkov by sa všetky zostávajúce otvorené prípady mali bezodkladne vyriešiť. Vyriešenie mnohých prípadov, aj keď je chvályhodné, neznamená, že by v minulosti nedošlo k svojvoľným zatknutiam, hoci aj krátkodobým.

(66) Komisia konštatuje nedostatok konkrétnych výsledkov pri vyšetrovaní vrážd vedúcich odborových zväzov, ku ktorým došlo v rokoch 2004 a 2007. Okrem toho napriek záväzku Kambodže čo najrýchlejšie postaviť páchateľov pred súd a napriek tomu, že v januári 2019 Národná komisia pre revíziu uplatňovania medzinárodných dohovorov o práci ratifikovaných Kambodžou zorganizovala trojstranné stretnutie *ad hoc*, ako aj napriek medzirezortnému stretnutiu vo februári 2019, ešte stále nedošlo k ukončeniu týchto vyšetrovaní.

(67) Komisia konštatuje, že nevyriešené občianske a trestné veci voči vedúcim predstaviteľom odborových zväzov a neukončenie nezávislého vyšetrovania vrážd odborových predákov sú vážnym porušením zásad práva na slobodu združovania zakotvenej v základných dohovoroch MOP č. 87 a 98, ako aj článkov 19, 21 a 22 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

(68) Komisia sa tiež domnieva, že by sa malo bezodkladne začať nové kolo rokovaní so sociálnymi partnermi s cieľom pokračovať v revízii zákona o odborových zväzoch. Revízia by sa mala prioritne zamerať na začlenenie všetkých pracovníkov a štátnych zamestnancov do rozsahu pôsobnosti zákona o odborových zväzoch, na dodatočné ustanovenia na uľahčenie registrácie odborových zväzov a združení zamestnávateľov a na ochranu pred všetkými aktmi diskriminácie odborov s cieľom zabezpečiť plný súlad s dohovormi MOP č. 87 a 98.

([33]) Tamže.

3.2. *Právo na nediskrimináciu, právo k pôde a právo na bývanie [článok 2 ods. 2 a článok 11 ods. 1 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (ICESCR)]*

(69) Komisia berie na vedomie informácie a aktualizované informácie, ktoré Kambodža poskytla o vlastníckych právach k pôde, vrátane uznania situácie pôvodného obyvateľstva v krajine. Komisia konštatuje, že Kambodža od začatia konania o dočasnom zrušení dosiahla hmatateľný pokrok pri riešení pozemkových sporov týkajúcich sa koncesií na hospodárske využívanie pôdy v sektore cukru. Stále však existujú nedostatky v oblasti registrácie pôdy a ustanovení upravujúcich vlastníctvo k pôde, pričom chýbajú aj mechanizmy na primerané a nestranné preskúmania, a takisto aj riešenia otázok týkajúcich sa práv pôvodného obyvateľstva. Treba vyvinúť ďalšie úsilie na vytvorenie vhodného právneho rámca na zabezpečenie transparentných a inkluzívnych mechanizmov na riešenie sporov v súvislosti s pôdou.

4. **ZÁVERY**

(70) Podľa článku 19 ods. 1 písm. a) nariadenia o VSP sa colné preferencie stanovené v rámci zvýhodnených opatrení uvedených v článku 1 ods. 2 uvedeného nariadenia môžu dočasne zrušiť v prípade závažného a systematického porušovania zásad stanovených v základných dohovoroch OSN a MOP o ľudských a pracovných právach.

(71) Vzhľadom na skutočnosti a úvahy uvedené v oddieloch 2.1, 2.2 a 2.3, charakter porušovaných práv a trvanie, rozsah a vplyv konaní a opomenutí Kambodže Komisia konštatuje, že Kambodža závažne a systematicky porušuje zásady stanovené v článkoch 19, 21, 22 a 25 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

(72) Komisia sa preto, a to aj so zreteľom na pripomienky a názory Kambodže, domnieva, že zvýhodnené opatrenie udelené Kambodži by sa malo dočasne zrušiť, kým sa nerozhodne, že dôvody na jeho zrušenie už netrvajú.

(73) Pri posudzovaní toho, ktoré výrobky by mali byť dotknuté, Komisia zohľadňuje potreby Kambodže v oblasti hospodárskeho rozvoja a ciele nariadenia o VSP vrátane potreby, aby Kambodža diverzifikovala svoju vývoznú základňu. Komisia ďalej zohľadňuje sociálno-ekonomické dôsledky tohto zrušenia, a to aj na pracovníkov a podniky.

(74) Komisia takisto toho zohľadňuje pokrok, ktorý Kambodža dosiahla od začatia konania o dočasnom zrušení. Komisia napokon berie na vedomie pozitívnu spoluprácu s Kambodžou počas celého procesu.

(75) Komisia preto dospela k záveru, že colné preferencie podľa nariadenia o VSP by sa mali zrušiť, pokiaľ ide o určité výrobky s pôvodom v Kambodži. Predmetné výrobky patria do týchto kódov harmonizovaného systému (ďalej len „HS“): 1212 93, 4201 00, 4202, 4203, 4205 00, 4206 00, 6103 41, 6103 43, 6103 49, 6105, 6107, 6109, 6115 10, 6115 21, 6115 22, 6115 29, 6115 95, 6115 96, 6115 99, 6203 41, 6203 43, 6203 49, 6205, 6207, 6211 32, 6211 33, 6211 39, 6211 42, 6211 43, 6211 49, 6212, 6403 19, 6403 20, 6403 40, 6403 51, 6403 59, 6403 91, 6403 99, 6405 a 6406.

(76) Komisia bude naďalej monitorovať situáciu v Kambodži vrátane otázok týkajúcich sa občianskych a politických práv, pracovných práv, práv k pôde a práv na bývanie. Komisia môže zrušenie colných preferencií zmeniť. V prípade, že Kambodža plne vyrieši problémy uvedené v tomto delegovanom nariadení, Komisia môže colné preferencie obnoviť v súlade s článkom 20 nariadenia o VSP,

PRIJALA TOTO NARIADENIE:

Článok 1

Nariadenie (EÚ) č. 978/2012 sa mení takto:

1. V prílohe II sa text a tabuľka pod nadpisom „Zvýhodnené krajiny podľa všeobecného opatrenia uvedeného v článku 1 ods. 2 písm. a), ktoré boli dočasne vyňaté z tohto opatrenia, pokiaľ ide o všetky alebo určité výrobky s pôvodom v týchto krajinách“ nahrádzajú takto:

„Stĺpec A: abecedný kód v súlade s nomenklatúrou krajín a území na účely zisťovania štatistických údajov o zahraničnom obchode Únie

Stĺpec B: názov

Stĺpec C: kódy harmonizovaného systému (HS) vzťahujúce sa na výrobky, v súvislosti s ktorými boli colné preferencie uvedené v článku 1 ods. 2 písm. a) dočasne zrušené

A	B	C
KH	Kambodža	4201 00, 4202, 4203, 4205 00, 4206 00, 6103 41, 6103 43, 6103 49, 6105, 6107, 6109, 6115 10, 6115 21, 6115 22, 6115 29, 6115 95, 6115 96, 6115 99, 6203 41, 6203 43, 6203 49, 6205, 6207, 6211 32, 6211 33, 6211 39, 6211 42, 6211 43, 6211 49, 6212, 6403 19, 6403 20, 6403 40, 6403 51, 6403 59, 6403 91, 6403 99, 6405, 6406“

2. V prílohe IV sa po prvej tabuľke pod nadpisom „Zvýhodnené krajiny podľa osobitného opatrenia pre najmenej rozvinuté krajiny uvedeného v článku 1 ods. 2 písm. c)“ text a tabuľka nahrádzajú takto:

„Zvýhodnené krajiny podľa osobitného opatrenia pre najmenej rozvinuté krajiny uvedeného v článku 1 ods. 2 písm. c), ktoré boli dočasne vyňaté z tohto opatrenia, pokiaľ ide o všetky alebo určité výrobky s pôvodom v týchto krajinách

Stĺpec A: abecedný kód v súlade s nomenklatúrou krajín a území na účely zisťovania štatistických údajov o zahraničnom obchode Únie

Stĺpec B: názov

Stĺpec C: kódy harmonizovaného systému (HS) vzťahujúce sa na výrobky, v súvislosti s ktorými boli colné preferencie uvedené v článku 1 ods. 2 písm. c) dočasne zrušené:

A	B	C
KH	Kambodža	1212 93, 4201 00, 4202, 4203, 4205 00, 4206 00, 6103 41, 6103 43, 6103 49, 6105, 6107, 6109, 6115 10, 6115 21, 6115 22, 6115 29, 6115 95, 6115 96, 6115 99, 6203 41, 6203 43, 6203 49, 6205, 6207, 6211 32, 6211 33, 6211 39, 6211 42, 6211 43, 6211 49, 6212, 6403 19, 6403 20, 6403 40, 6403 51, 6403 59, 6403 91, 6403 99, 6405, 6406“

Článok 2

Dočasné zrušenie uvedené v článku 1 ods. 1 a 2 sa nevzťahuje na dovoz výrobkov, ktoré sú k 12. augustu 2020 už na ceste do Únie, pričom platí podmienka, že miesto určenia takýchto výrobkov sa nemôže zmeniť. V tomto prípade sa bude vyžadovať platný sprievodný doklad v podobe nákladného listu.

Článok 3

Toto nariadenie nadobúda účinnosť tretím dňom po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Uplatňuje sa od 12. augusta 2020.

Toto nariadenie je záväzné v celom rozsahu a priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch.

V Bruseli 12. februára 2020

Za Komisiu
predsedníčka
Ursula VON DER LEYEN